

ανάβω

ανάβω κ. **ανάπτω**, ρ. [μσν. ανάβω < αρχ. ανάπτω], **ανάβω**. **1α.** εξαγριώνω, εξάπτω, εξοργίζω, ερεθίζω κάποιον: «πρόσχε πώς του μιλάς, γιατί ανάβει εύκολα». **β.** εξαγριώνομαι, εξάπτομαι, εξοργίζομαι, ερεθίζομαι, βρίσκομαι σε υπερδιέγερση: «κάθε φορά που ανάβω, δεν ξέρω τι λέω και τι κάνω || μην τον ενοχλείς, γιατί ανάβει εύκολα». **2α.** φέρνω κάποιον σε σεξουαλική υπερδιέγερση: «ύστερα από τόσα χάδια, πώς να μην την ανάψω!». (Λαϊκό τραγούδι: *σαν το σακάκι του πετά και με τραβά κοντά του **ανάβω**, σβήνω η φτωχιά απ' τα τρελά φιλιά του*). **β.** έρχομαι σε σεξουαλική υπερδιέγερση: «μόλις βλέπω αυτή τη γυναίκα, ανάβω». **3α.** κάνω κάποιον να ζεσταθεί υπερβολικά: «άνοιξε και κανένα παράθυρο, γιατί μ' άναψες». **β.** ζεσταίνομαι υπερβολικά: «άναψα όλη τη μέρα κάτω απ' τον ήλιο». **4.** (για μηχανήματα) υπερθερμαίνονται από συνεχή λειτουργία: «άναψε η μηχανή». **5.** (για γεγονότα, καταστάσεις) αποκτώ μεγάλες διαστάσεις, φτάνω σε μεγάλη ένταση: «μόλις άρχισαν να παίζουν τα όργανα, άναψε η διασκέδαση». **6.** (για τροφές) ιδίως στον αόρ. **άναψε**, αλλοιώθηκε: «άφησε το βούτυρο έξω απ' το ψυγείο κι άναψε». Συνών. *λαλώ* (6). (Ακολουθούν 72 φρ.)·

- *αλτ και στην άναψα!* βλ. λ. *αλτ*·

- *ανάβουν τα καντήλια μου*, βλ. λ. *καντήλι*·

- *ανάβω δαδί*, βλ. λ. *δαδί*·

- *ανάβω καντήλα*, βλ. λ. *καντήλα*·

- *ανάβω καρδιές*, βλ. λ. [καρδιά](#)·

- *ανάβω λάμπα*, βλ. λ. *λάμπα*·

- *ανάβω λαμπάδα*, βλ. λ. *λαμπάδα*·

- *ανάβω τη μηχανή*, βλ. λ. *μηχανή*·

- *ανάβω την τηλεόραση*, βλ. λ. [τηλεόραση](#)·

- *ανάβω (το) πράσινο φως*, βλ. λ. [φως](#)·

- *ανάβω το φως*, βλ. λ. [φως](#)·

- *ανάβω φτιλίλια*, βλ. λ. *φτιλίλι*·

- *ανάβω φόκο*, βλ. λ. *φόκος*·

- *ανάβω φουφού*, βλ. λ. [φουφού](#)·

- *ανάβω φωτιά ή ανάβω φωτιές*, βλ. λ. [φωτιά](#)·

- *άναψα και κόρωσα*, **α.** εξαγριώθηκα, εξοργίστηκα πάρα πολύ: «μόλις αντιλήφθηκα πως ενοχλούσαν την αδερφή μου, άναψα και κόρωσα». **β.** ήρθα σε έντονη σεξουαλική υπερδιέγερση: «μόλις την είδα με το μαγιό ξαπλωμένη στην άμμο, άναψα και κόρωσα». **γ.** ζεστάθηκα υπερβολικά: «όλη τη μέρα, καλοκαιριάτικα, κάτω απ' τον ήλιο, άναψα και κόρωσα». **δ.** (για καταστάσεις) έφτασα σε μεγάλη ένταση, φούντωσα: «μόλις έφτασαν και τα όργανα, το γλέντι άναψε και κόρωσε»·

- *άναψαν οι γλόμποι μου*, βλ. λ. *γλόμπος*·

- *άναψαν οι γραμμές*, βλ. λ. *γραμμή*·

- άναψαν οι ποδιές του, βλ. λ. ποδιά·
- άναψαν τα αίματα, βλ. λ. [αίμα](#)·
- άναψαν τα αίματά μου, βλ. λ. [αίμα](#)·
- άναψαν τα καλώδια, βλ. λ. καλώδιο·
- άναψαν τα λάδια, βλ. λ. λάδι·
- άναψαν τα λαμπάκια μου, βλ. λ. λαμπάκι·
- άναψαν τα πιρούνια, βλ. λ. πιρούνι·
- άναψαν τα πνεύματα, βλ. λ. πνεύμα·
- άναψαν τα πόδια μου, βλ. λ. πόδι·
- άναψαν τα σύρματα, βλ. λ. σύρμα·
- άναψαν τα τέλια, βλ. λ. τέλι·
- άναψαν τα τηλέφωνα, βλ. λ. [τηλέφωνο](#)·
- άναψε γιαγκίνι στην καρδιά μου, βλ. λ. γιαγκίνι·
- άναψε η άσφαλτος, βλ. λ. άσφαλτος·
- άναψε η καρδιά μου, βλ. λ. [καρδιά](#)·
- άναψε η κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- άναψε η κουβέντα για τα καλά, βλ. λ. [κουβέντα](#)·
- άναψε η μηχανή, βλ. λ. μηχανή·
- άναψε η συζήτηση, βλ. λ. [συζήτηση](#)·
- άναψε η συζήτηση για τα καλά, βλ. λ. [συζήτηση](#)·
- άναψε ο καβγάς, βλ. λ. καβγάς·
- άναψε ο κώλος μου, βλ. λ. κώλος·
- άναψε ο πόλεμος, βλ. λ. πόλεμος·
- άναψε ο χορός, βλ. λ. χορός·
- άναψε το γλέντι, βλ. λ. [γλέντι](#)·
- άναψε το κερί, να δεις το λυχνάρι, βλ. λ. λυχνάρι·
- άναψε το κέφι, βλ. λ. κέφι·
- άναψε το πιστολίδι, βλ. λ. πιστολίδι·

- άναψε το στόμα μου, βλ. λ. στόμα·
- άναψε το τηλέφωνο, βλ. λ. [τηλέφωνο](#)·
- άναψε το τραγούδι, βλ. λ. [τραγούδι](#)·
- άναψε το φανάρι σου, προτού να σ' εύρει η νύχτα, βλ. λ. [φανάρι](#)·
- βρήκες άγιο ν' ανάψεις κερί, βλ. λ. [άγιος](#)·
- δε βλάφτει ν' ανάβεις κι από κανένα κερί, βλ. λ. κερί·
- θα σου ανάψω λαμπάδα, βλ. λ. λαμπάδα·
- μ' ανάβουν τα αίματα, βλ. λ. [αίμα](#)·
- μ' άναψε μεγάλη φωτιά, βλ. λ. [φωτιά](#)·
- μ' άναψε το αίμα ή μ' άναψε τα αίματα, βλ. λ. [αίμα](#)·
- μ' άναψε (το) πράσινο φως, βλ. λ. [φως](#)·
- μ' άναψε φωτιά ή μ' άναψε φωτιές, βλ. λ. [φωτιά](#)·
- μ' άναψε φωτιά και λάβρα, βλ. λ. [λάβρα](#)·
- μ' άναψε φωτιά στα σπλάχνα, βλ. λ. [φωτιά](#)·
- μ' άναψε φωτιά στα στήθια, βλ. λ. [φωτιά](#)·
- μ' άναψε φωτιά στην καρδιά, βλ. λ. [καρδιά](#)·
- την άναψα, εξαγριώθηκα, εξοργίστηκα: «μόλις ο άλλος μου 'βρισε τη μάνα, την άναψα και τον άρχισα στο ξύλο»·
- τον ανάβω, τον εξαγριώνω, τον εξοργίζω, τον ερεθίζω: «αφού τον άναψε, καλά έπαθε και τις έφαγε»·
- του αγίου άναβε κερί και του διαβόλου δέκα, βλ. λ. διάβολος·
- του ανάβω έναν (ενν. μπάτσο, σκαμπίλι, φούσκο, χαστούκι), τον ραπίζω: «αφού δεν έπαιρνε από λόγια, του άναψα έναν κι έκατσε ήσυχος». Συνήθως η φρ. συνοδεύεται από παράλληλη χειρονομία με κίνηση του χεριού που δείχνει να ραπίζει·
- του ανάβω καντήλι, βλ. λ. καντήλι·
- του ανάβω κερί, βλ. λ. κερί·
- του ανάβω μια (ενν. μπάτσα, σφαλιάρα), τον ραπίζω: «αφού δεν καθόταν ήσυχα με το καλό, του άναψα μια κι αμέσως ησύχασε». Συνήθως η φρ. συνοδεύεται από παράλληλη χειρονομία, με την οποία ο ομιλητής δείχνει σε εκείνον στον οποίον απευθύνεται την παλάμη του»·
- του την άναψα, τον εξαγρίωσα, τον εξόργισα, τον εξερέθισα: «μόλις του την άναψα, ποιος είδε το Θεό και δε φοβήθηκε!»·
- του την άναψα (ενν. τη μπάτσα, τη σφαλιάρα), τον ράπισα: «ήταν πολύ άτακτος, αλλά, μόλις του την άναψα,

ηρέμησε». Συνοδεύεται από χειρονομία, όπου ο ομιλητής δείχνει σε εκείνον στον οποίο απευθύνεται την παλάμη του»·

- του την άναψα (ενν. τη σφαίρα), τον πυροβόλησα και τον πέτυχα: «αφού και με το τρίτο άλτ δε σταμάτησε, του την άναψα». Συνήθως συνοδεύεται από χειρονομία, με την οποία ο ομιλητής κάνει πως δείχνει σε εκείνον στον οποίο απευθύνεται πως πυροβολεί·

- του το άναψα (ενν. το χαστούκι), τον ράπισα: «αν δεν του το άναβα, ακόμα θα με κατηγορούσε»·

- του τον άναψα (ενν. τον μπάτσο, το φούσκο), τον ράπισα: «εφόσον δεν έπαιρνε με το καλό, του τον άναψα κι ησύχασε». Συνήθως συνοδεύεται από χειρονομία, με την οποία ο ομιλητής δείχνει σε εκείνον στον οποίον απευθύνεται την παλάμη του·

- φωτιά που μ' άναψε! βλ. λ. [φωτιά](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας